

บันทึก

เรื่อง การเสียภาษีโรงเรือนและที่ดินของธนาคารแห่งประเทศไทย
(กรณีมาตรา ๙ (๒) แห่งพระราชบัญญัติภาษีโรงเรือนและที่ดิน พุทธศักราช ๒๔๗๕)

กระทรวงการคลังได้มีหนังสือ ด่วนมาก ที่ กค.๐๕๑๒/๑๑๒๙ ลงวันที่ ๑๑ มกราคม ๒๕๖๖ ถึงสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา ความว่า กรุงเทพมหานครได้รับรายงานจากที่ว่าการเขตพระนครว่า ได้แจ้งให้ธนาคารแห่งประเทศไทยยื่นแบบภาษีโรงเรือนและที่ดินย้อนหลัง ๑๐ ปี ตามพระราชบัญญัติภาษีโรงเรือนและที่ดินพุทธศักราช ๒๔๗๕ แต่ธนาคารแห่งประเทศไทยให้เหตุผลว่า ธนาคารฯ มีวัตถุประสงค์เพื่อให้บริการสาธารณะ ดำเนินกิจการเพื่อประโยชน์ส่วนรวมเป็นสำคัญ จึงได้รับยกเว้นภาษีโรงเรือนและที่ดินตามมาตรา ๙ (๒) แห่งพระราชบัญญัติภาษีโรงเรือนและที่ดินพุทธศักราช ๒๔๗๕ กรุงเทพมหานครได้พิจารณาแล้วเห็นว่า ธนาคารแห่งประเทศไทยจะต้องเสียภาษีโรงเรือนและที่ดินตามพระราชบัญญัตินี้ดังกล่าว เพราะตามมาตรา ๖ แห่งพระราชบัญญัติธนาคารแห่งประเทศไทย พุทธศักราช ๒๔๘๕ กำหนดให้ธนาคารแห่งประเทศไทยเป็นนิติบุคคลมีรูปแบบการดำเนินธุรกิจแบบบริษัทวิสาหกิจและไม่มีบทบัญญัติมาตราใดกำหนดให้ได้รับยกเว้นไม่ต้องเสียภาษีโรงเรือนและที่ดิน กรุงเทพมหานครจึงหรือกระทรวงการคลังว่าธนาคารแห่งประเทศไทยจะต้องเสียภาษีโรงเรือนหรือไม่

กระทรวงการคลังพิจารณาเห็นว่า ตามพระราชบัญญัติธนาคารแห่งประเทศไทย พุทธศักราช ๒๔๘๕ และตามมาตรา ๑๒ แห่งพระราชกฤษฎีกากำหนดกิจการธนาคารแห่งประเทศไทย (ฉบับที่ ๕) พ.ศ. ๒๕๑๒ และที่แก้ไขเพิ่มเติม บัญญัติให้ธนาคารแห่งประเทศไทยประกอบธุรกิจเกี่ยวกับการออกและการจัดการ รวมตลอดถึงพิมพ์ธนบัตร บัตรธนาคารและสิ่งพิมพ์อื่นที่รัฐมนตรีเห็นชอบ การรับฝากเงินโดยไม่จ่ายดอกเบี้ย การซื้อ การขายและรับช่วงซื้อลดตั๋วแลกเงินหรือตั๋วสัญญาใช้เงินที่เกิดจากการค้าหรือพาณิชย์ กิจการอุตสาหกรรมการเลี้ยงสัตว์ เป็นต้น การซื้อ ขาย เงินปริวรรตต่างประเทศกับธนาคารต่างๆ การให้กู้ยืมเงินโดยมีทรัพย์สินเป็นประกัน การให้รัฐบาลกู้ยืมเงินโดยไม่มีประกัน การออกตราฟที่กำหนดให้ใช้เงินเมื่อทวงถาม ฯลฯ ซึ่งแสดงว่าธนาคารแห่งประเทศไทยมีวัตถุประสงค์เพื่อแสวงหากำไรด้วย มิใช่ประกอบธุรกิจเพื่อการสาธารณะเท่านั้น และคณะรัฐมนตรีเคยมีมติเมื่อวันที่ ๒๑ กรกฎาคม ๒๕๒๔ ให้รัฐวิสาหกิจต้องเสียภาษีโรงเรือนและที่ดิน ดังนั้น ธนาคารแห่งประเทศไทยจึงน่าจะอยู่ในข่ายต้องเสียภาษีโรงเรือนและที่ดินแต่โดยที่เรื่องทำนองเดียวกันนี้กระทรวงมหาดไทยได้เคยตอบข้อหารือของธนาคารออมสินเกี่ยวกับการเสียภาษีโรงเรือนของธนาคารออมสินโดยได้เปรียบเทียบกับกรณีของธนาคารแห่งประเทศไทยว่า ธนาคารแห่งประเทศไทยนั้นมีวัตถุประสงค์เพื่อให้บริการสาธารณะ มิใช่มุ่งหากำไรและกำไรที่เหลือจากหักจ่ายเป็นทุนสำรองแล้วต้องนำส่งเป็นรายได้ของรัฐทุก ๆ ปี จึงมีเหตุผลเพียงพอที่จะได้รับยกเว้นภาษีโรงเรือนและที่ดินตามมาตรา ๙ (๒) เนื่องจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องมีความเห็นแตกต่างกันซึ่งเป็นปัญหาการพิจารณาตีความในด้านกฎหมาย

กระทรวงการคลังจึงขอหารือว่าตามนัยมติของคณะรัฐมนตรี ธนาคารแห่งประเทศไทยจะต้องเสียภาษีโรงเรือนและที่ดินตามพระราชบัญญัติภาษีโรงเรือนและที่ดินพุทธศักราช ๒๔๗๕ หรือไม่เพียงใด

คณะกรรมการกฤษฎีกา (กรรมการร่างกฎหมาย คณะที่ ๗) ได้พิจารณาปัญหาดังกล่าวพร้อมทั้งฟังคำชี้แจงของผู้แทนกรมการปกครอง ผู้แทนกรุงเทพมหานคร และผู้แทนธนาคารแห่งประเทศไทยแล้ว เห็นว่า ทรัพย์สินที่ได้รับยกเว้นไม่ต้องเสียภาษีโรงเรือนและที่ดินมีเฉพาะที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๙ และมาตรา ๑๐^๑ แห่งพระราชบัญญัติภาษีโรงเรือนและที่ดินพุทธศักราช ๒๔๗๕ เท่านั้น โดยเฉพาะทรัพย์สินของธนาคารแห่งประเทศไทยมีปัญหาว่าจะอยู่ในข่ายรับการยกเว้นตามมาตรา ๙ (๒) หรือไม่ โดยมาตรา ๙ (๒) บัญญัติไว้ดังนี้

“มาตรา ๙ ทรัพย์สินดังต่อไปนี้ ท่านให้ยกเว้นจากบทบัญญัติแห่งภาคนี้

ฯลฯ

ฯลฯ

(๒) ทรัพย์สินของรัฐบาลซึ่งใช้ในกิจการของรัฐบาลหรือสาธารณะ

ฯลฯ

ฯลฯ”

คณะกรรมการกฤษฎีกา (กรรมการร่างกฎหมาย คณะที่ ๗) เห็นว่า คำว่า “รัฐบาล” ตามบทบัญญัติข้างต้นหมายความว่า กระทรวง ทบวง กรม ฉะนั้น ทรัพย์สินของรัฐบาลจึงหมายถึงทรัพย์สินที่กระทรวง ทบวง กรม เป็นผู้ถือกรรมสิทธิ์ ส่วนธนาคารแห่งประเทศไทยไม่ใช่ กระทรวง ทบวง กรม แต่เป็นนิติบุคคลต่างหาก^๒ และเป็นผู้ถือกรรมสิทธิ์ที่ดินตามโฉนดในนามของตนเอง เมื่อได้วินิจฉัยแล้วว่าทรัพย์สินของธนาคารแห่งประเทศไทยไม่ใช่ทรัพย์สินของรัฐบาลดังกล่าวแล้วก็ไม่ต้องพิจารณาข้อที่ธนาคารแห่งประเทศไทยประกอบกิจการในลักษณะหากำไรหรือเป็นบริการสาธารณะหรือไม่

อนึ่ง เมื่อพิจารณามาตรา ๓๘ แห่งพระราชบัญญัติธนาคารแห่งประเทศไทยพุทธศักราช ๒๔๘๕ ซึ่งบัญญัติว่า “ธนาคารแห่งประเทศไทยไม่ต้องเสียภาษีเงินได้ ภาษีเสริมภาษีโรงค้า หรือภาษีการธนาคารตามประมวลรัษฎากร และบัตรธนาคารที่ธนาคารแห่งประเทศไทยออกก็ให้ยกเว้นจากอากรแสตมป์” แล้ว จะเห็นได้ว่ากฎหมายไม่ประสงค์จะยกเว้นภาษีโรงเรือนและที่ดินให้แก่ธนาคารแห่งประเทศไทย

อาศัยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น คณะกรรมการกฤษฎีกา (กรรมการร่างกฎหมาย คณะที่ ๗) จึงเห็นว่า ธนาคารแห่งประเทศไทยต้องเสียภาษีโรงเรือนและที่ดิน

(นายวัฒนา รัตนวิจิตร)

รองเลขาธิการฯ

^๑ มาตรา ๑๐ โรงเรือนหรือสิ่งปลูกสร้างอย่างอื่น ๆ ซึ่งเจ้าของอยู่เองหรือให้ผู้แทนอยู่เฝ้ารักษาและซึ่งมิได้ใช้เป็นที่พักอาศัยหรือประกอบการอุตสาหกรรม ท่านให้งดเว้นจากบทบัญญัติแห่งภาคนี้ตั้งแต่ พ.ศ. ๒๔๗๕ เป็นต้นไป

^๒ มาตรา ๖ ให้ธนาคารแห่งประเทศไทยเป็นนิติบุคคล

รักษาราชการแทน เลขาธิการคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

มีนาคม ๒๕๖๖